

Budapeszteńska inicjatywa otwartego dostępu do wiedzy po dziesięciu latach: ustawienie domyślne – otwartość

Wprowadzenie: Budapeszteńska Inicjatywa Open Access po 10 latach

Dziesięć lat temu Budapeszteńska Inicjatywa Otwartego Dostępu (Budapest Open Access Initiative, BOAI) rozpoczęła globalną kampanię na rzecz otwartego dostępu do recenzowanych publikacji naukowych (OA). Uczestnicy tej inicjatywy nie wymyślili wówczas idei otwartego dostępu, wręcz przeciwnie, świadomie zebrali istniejące już projekty, by sprawdzić, czy mogłyby “pracować razem osiągając szerszy, głębszy, szybszy sukces”. BOAI było natomiast pierwszą inicjatywą, która w tym celu użyła terminu “open access”. Jako pierwsza zaproponowała także wspólne definicje. Zdefiniowała strategię pozwalającą wdrażać otwarty dostęp, uogólniła apel o otwarty dostęp, by obejmował wszystkie dyscypliny naukowe i kraje. Jako pierwszej towarzyszyło jej także znaczące wsparcie finansowe.

Nie znajdujemy się dziś u progu globalnej kampanii na rzecz otwartego dostępu, ani nie możemy stwierdzić, że ją zakończyliśmy. Jesteśmy pośrodku, mamy silną pozycję, korzystając z dziesięcioletnich doświadczeń i na tej podstawie formułujemy rekomendacje na następne dziesięć lat.

Pragniemy potwierdzić znaczenie BOAI, sformułowanych przez nią zasad, strategii i deklaracji. Potwierdzamy nasze aspiracje osiągnięcia “dobra wspólnego o bezprecedensowym charakterze” oraz “przyspieszenia badań, wsparcia edukacji, umożliwienia wzajemnego dzielenia się wiedzą bogatych z biednymi, zwiększenia przydatności literatury naukowej tak, jak tylko to jest możliwe oraz stworzenia warunków jednoczących ludzkość we wspólnej dyskusji intelektualnej, toczonej w imię poszukiwania wiedzy”.

Wyrażamy jednocześnie przekonanie, że “jest to cel osiągalny, a nie jedynie pożądanym lub utopijnym”. Nic, co wydarzyło się w ciągu ostatniej dekady, nie spowodowało, by nasz cel stał się mniej realny. Przeciwnie, model otwartego dostępu jest ugruntowany i rozwija się w każdej dyscyplinie naukowej. Przez dziesięć lat zebraliśmy praktyczną wiedzę, jak wdrażać model otwartego dostępu do wiedzy, zaś techniczne, ekonomiczne i prawne aspekty wpływające na realizację tego modelu są sprawdzone i dobrze udokumentowane.

W ciągu ostatniej dekady nie wydarzyło się nic, co czyniłoby otwarty dostęp zbędnym lub mniej stosownym. Przeciwnie, jest faktem, iż badacze nadal są “gotowi publikować swoje prace za darmo w czasopismach naukowych”, “nie oczekując przy tym wynagrodzenia”. W dodatku, naukowcy – uczestnicząc w procesie recenzowania czy redagowania tekstów – również nie żądają wynagrodzeń. Tymczasem w większości przypadków nadal istnieją bariery dostępu do recenzowanych publikacji naukowych. Korzystają na tym nie autorzy, recenzenci i redaktorzy, lecz pośrednicy – odbywa się to kosztem badań, pracowników oraz instytucji naukowych.

Wreszcie nic, co wydarzyło się w ostatniej dekadzie, nie pozwala sądzić, że nasz cel stał się mniej cenny czy wart osiągnięcia. Przeciwnie, wymóg otwierania zasobów wiedzy dla wszystkich, którzy mogą zrobić z nich użytek, zastosować je lub zbudować na nich nową wartość, jest bardziej palący dziś, niż kiedykolwiek wcześniej.

Potwierdzamy ponownie wagę dwóch podstawowych strategii zawartych w BOAI: otwartego dostępu do wiedzy w repozytoriach (zwanego zielonym modelem) oraz w czasopiśmie (zwanego złotym modelem). Dziesięć lat doświadczeń utwierdza nas w przekonaniu, że zielona i złota droga wdrażania otwartego dostępu "są nie tylko prostą i skuteczną metodą osiągnięcia założonego celu, ale dają natychmiastowy dostęp naukowcom do wiedzy, wspomagają ich oraz nie wymagają czekania na zmiany prawne czy rynkowe".

Doświadczenia z dziesięciu lat pozwalają nam także potwierdzić kształt definicji otwartego dostępu do wiedzy zawartej w naszej pierwszej deklaracji:

Przez "otwarty dostęp" do [recenzowanej literatury naukowej] rozumiemy jej swobodną dostępność w publicznym Internecie, zezwalającą każdemu użytkownikowi na czytanie, ściąganie, kopiowanie, rozpowszechnianie, drukowanie, wyszukiwanie i linkowanie do pełnych treści artykułów, sczytywanie ich w celu indeksowania, przekazywanie danych do oprogramowania lub wykorzystywanie ich w jakikolwiek legalny sposób bez finansowych, prawnych czy technicznych barier, innych niż te nieodłącznie związane z samym dostępem do Internetu. Jedyna możliwość ograniczania kopiowania i rozpowszechniania oraz ochrony wynikającej z prawa autorskiego – w tym aspekcie – może wynikać z niezbędnej autorskiej kontroli integralności jego pracy i zachowania prawa do bycia poprawnie oznaczonym i cytowanym.

Problemy, które wcześniej hamowały przyjęcie i wdrożenie otwartego dostępu do nauki, są rozwiązane i rozprzeszczone. Jednak model otwartego dostępu do nauki jakkolwiek upowszechnia się dalej, problemy, na które model ten stanowi odpowiedź, na dużym obszarze pozostają nietknięte. W tej deklaracji akceptując konkluzje i przesłania pierwotnej Budapeszteńskiej Inicjatywy Open Access (BOAI) zobowiązujemy się czynić postępy. Ustanawiamy sobie nowy specyficzny cel, który w ciągu następnych dziesięciu lat uczyni otwarty dostęp do nauki standardową metodą rozpowszechniania recenzowanych wyników badań w każdej dyscyplinie naukowej i w każdym kraju.

Rekomendacje na kolejne dziesięciolecie

1. Polityka

1.1 Wszystkie instytucje szkolnictwa wyższego powinny posiadać procedury gwarantujące, że przyszłe wersje recenzowanych artykułów naukowych pracowników tych instytucji będą deponowane w wyznaczonym repozytorium (zobacz: rekomendacja 3.1 o repozytoriach instytucjonalnych).

Depozyt w repozytorium powinien być zrobiony tak szybko, jak to możliwe; najlepiej natychmiast po akceptacji i nie później niż w dniu ich formalnej publikacji.

Zalecenia uczelni powinny szanować prawo wykładowców do publikacji nowych prac naukowych w czasopiśmie przez nich wybranych.

Uczelnie powinny wspierać, a nie wymuszać, publikowanie w czasopiśmie open access. Powinny też pomagać wykładowcom zrozumieć różnicę pomiędzy umieszczeniem pracy w repozytorium OA, a publikacją w czasopiśmie OA.

Kiedy to tylko jest możliwe, nowe zasady powinny być przyjęte przez samych wykładowców w drodze głosowania, powinny zakładać natychmiastowe deponowanie oraz wspierać umieszczanie w

repozytoriach także innych obiektów (m. in. danych źródłowych, prezentacji konferencyjnych, książek i rozdziałów książek, prac opublikowanych przed przyjęciem nowych zasad, i tak dalej).

Jeśli wydawcy nie zgadzają się na stosowanie zasad OA wybranych przez uczelnię, rekomendujemy następujące dwa sposoby postępowania. Polityka może określać umieszczenia pracy w repozytorium instytucjonalnym bez możliwości jej rozpowszechniania do czasu, gdy zgoda na otwarte udostępnienie zostanie uzyskana. Polityka może przyznać uczelni niewyłączne prawo do rozpowszechniania przyszłych prac jej wykładowców w repozytorium instytucjonalnym (z lub bez opcji dla wykładowców do odstąpienia od tych zasad przy jakiejś wyjątkowej publikacji).

1.2. Każda instytucja – mająca uprawnienia do nadawania stopni naukowych – powinna wprowadzić zasadę deponowania wyników badań w repozytorium instytucjonalnym open access, po uprzedniej akceptacji, wszystkich powstających rozpraw doktorskich i habilitacji. Na prośbę studentów, którzy chcą opublikować swoje prace lub złożyć wnioski patentowe, zasady te powinny uwzględniać możliwość uzasadnionego opóźnienia w zdeponowaniu pracy zamiast zupełnego zwolnienia z tego obowiązku.

1.3. Każda instytucja finansująca badania, publiczna czy prywatna, powinna mieć politykę gwarantującą, że recenzowane wersje wszystkich przyszłych artykułów naukowych prezentujących wyniki dofinansowanych badań, będą umieszczone w odpowiednim repozytorium i będą otwarte tak szybko jak to możliwe.

Depozyty powinny być przygotowane tak wcześnie, jak to możliwe, najlepiej w momencie akceptacji i nie później niż z datą oficjalnej publikacji.

Jeśli wydawcy nie zgadzają się na warunki otwartości określone przez fundatorów badań, zasady grantodawców powinny wymagać, by grantobiorcy poszukali innego wydawcy.

Jeśli polityka grantodawców zezwala na embargo na publikację, zanim nowa praca stanie się otwarta, nie powinno ono przekraczać sześciu miesięcy. Zasady te nie powinny w żadnym razie zezwalać na embargo w stosunku do prac, które nie kwalifikują się do ochrony przez prawo autorskie.

Grantodawcy powinni traktować koszty publikacji jako koszty badań i powinni wesprzeć grantobiorców w opłaceniu rozsądnych kosztów druku w czasopiśmie OA o modelu odpłatnym.

Kiedy to możliwe, zasady grantodawcy powinny wymagać stosowania tzw. modelu otwartego dostępu libre (libre OA), najlepiej na licencji CC-BY lub równoważnej.

Repozytorium nadaje się do deponowania prac wówczas, kiedy zapewnia otwarty dostęp do nich, wspiera interoperacyjność z innymi repozytoriami i podejmuje kroki w celu długotrwałego zabezpieczenia zasobu. Wybór miejsca deponowania przez grantodawcę powinien opierać o bieżące analizy oraz dać odpowiedź na pytania: które repozytorium najlepiej sprzyja depozytowi artykułów, przechowuje zasób, jest wygodne dla grantodawców i autorów a także ma potencjał rozwojowy w kierunku OA.

1.4. Wszystkie polityki uczelni i grantodawców powinni wymagać złożenia pracy w odpowiednim repozytorium w okresie między datą akceptacji do publikacji i publikacją. Metadane powinny być zdeponowane tak szybko, jak to możliwe i powinny być dostępne w trybie OA od momentu

zdeponowania. Pełny tekst powinien być dostępny w trybie OA w momencie kiedy repozytorium będzie miało na to zgodę.

1.5. Rekomendujemy odejście od korzystania z miary Impact Factor – jest to dziś ledwo namiastka określająca jakość czasopisma, artykułów czy autorów. Rekomendujemy rozwijanie alternatywnych metod pomiaru wpływu i jakości prac naukowych, które nie byłyby tak uproszczone, a raczej bardziej wiarygodne i całkowicie otwarte na ponowne wykorzystanie.

Jeśli uczelnie, donatorzy, programy naukowe muszą mierzyć jakość i wpływ poszczególnych artykułów, wówczas powinny stosować nowe metody pomiaru funkcjonujące na poziomie pojedynczych artykułów, nie zaś tytułów czasopism.

Rekomendujemy prowadzenie badań nad dokładnością nowych metod pomiarowych. Jeśli badania wykazują, że są one użyteczne i godne zaufania, zalecamy ich wykorzystywanie przez: uczelnie (przy ocenie pracowniczej, do promocji czy gwarantowania zatrudnienia); organizacje dotujące (w procesie oceny wniosków o dofinansowanie); programy badawcze (przy ocenie wpływu); wydawców (podczas promocji ich wydawnictw).

Rekomendujemy pisanie artykułów wyjaśniających, w jaki sposób nadużywano Impact Factora – jako metody pomiaru oddziaływania – oraz jak alternatywne metody pomiaru mogą lepiej służyć celom różnych instytucji.

W miarę ulepszania metod pomiarowych, zalecamy prowadzenie dalszych badań nad kwestią, czy modele otwartego dostępu do wyników badań oraz polityki instytucjonalne otwartego dostępu zwiększają siłę oddziaływania badań.

1.6 Uczelnie posiadające instytucjonalne repozytoria powinny wymagać zdeponowania w nich wszystkich artykułów badawczych branych pod uwagę przy nadaniu stopnia naukowego, gwarantowaniu zatrudnienia bądź przy innych formach wewnętrznej oceny czy recenzowania.

Podobnie agencje rządowe – dokonujące oceny badań – powinny wymagać zdeponowania w repozytoriach OA wszystkich artykułów badawczych tak, by były dostępne do przejrzenia w celach całościowej krajowej oceny.

Żadna z polityk nie powinna być formułowana tak, by ograniczać recenzowanie innego rodzaju materiałów, ani zmieniać standardów recenzowania.

1.7. Wydawcy, którzy nie chcą oferować usługi otwartego dostępu do badań, powinni przynajmniej zezwalać na to w swoich umowach wydawniczych.

Wydawcy powinni powstrzymać się od lobbingu przeciw rządowi działającym w interesie publicznym, wobec instytucji badawczych działających w interesie naukowców czy konkretnych badań. Wydawcy powinni wyrzec się kampanii lobbystycznych – przeprowadzanych w ich imieniu przez ich stowarzyszenia zawodowe lub handlowe – przeciw interesowi publicznemu oraz interesom naukowców czy programów badawczych.

Mniejsi wydawcy oferujący subskrypcje, którzy nie zgadzają się jeszcze na zainicjowany przez autorów zielony model OA (bez opłat lub embarga) powinni przyjrzeć się stanowisku większych wydawców.

Przypominamy naukowcom, że nie muszą pracować jako autorzy, redaktorzy i recenzenci dla wydawców, którzy działają przeciwko ich interesom.

2. Licencjonowanie i ponowne wykorzystanie

2.1 Rekomendujemy użycie licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa (CC BY) bądź jej ekwiwalentu jako optymalnej dla publikowania, dystrybucji, użycia czy powtórnego wykorzystania prac naukowych.

Otwarte repozytoria często są zależne od pozwoleń osób trzecich np. autorów, lub wydawców i rzadko kiedy mogą wymagać użycia otwartych licencji. Jednakże twórcy polityk, którzy mogą wprowadzić obowiązek deponowania publikacji w repozytoriach, powinny wymagać takich licencji (preferuje się licencje CC-BY), jeśli tylko to możliwe.

Otwarte czasopisma naukowe zawsze mogą narzucić otwarte licencje, jednak rzadko które korzystają z tej możliwości. Rekomendujemy CC-BY dla wszystkich otwartych czasopism.

Podczas przygotowywania strategii rozwoju i stanowienia priorytetów stało się dla nas jasne, że darmowy (gratis) dostęp do zasobów wiedzy jest lepszy od płatnego, wolny dostęp (libre OA) jest lepszy od wyłącznie darmowego (gratis OA), a wolny dostęp na warunkach licencji CC-BY lepszy niż wolny na bardziej restrykcyjnych warunkach. Powinniśmy zawsze celować w to, co jest osiągalne w danym momencie. Nie powinniśmy opóźniać wdrażania zasad darmowego dostępu, mając na celu zapewnienie wolnego dostępu i nie powinniśmy darmowego dostępu, gdy wolny dostęp jest osiągalny.

3. Infrastruktura i jej stabilność

3.1. Każda instytucja szkolnictwa wyższego powinna posiadać otwarte repozytorium instytucjonalne, uczestniczyć w konsorcyjnym repozytorium albo zlecić usługi repozytoryjne firmie zewnętrznej.

3.2. Niezależnie od dziedziny badań i kraju ich prowadzenia, każdy publikujący uczoney, wliczając w to tych, którzy nie współpracują z instytucjami szkolnictwa wyższego, powinien mieć prawo do deponowania prac w otwartym repozytorium.

Będzie to wymagało większej liczby repozytoriów instytucjonalnych, dziedzinowych albo obu tych typów. Będzie to wymagało również, przynajmniej w najbliższym czasie, budowania większej liczby repozytoriów uniwersalnych albo innych repozytoriów docelowych dla uczonych, którzy nie posiadają otwartego repozytorium w swojej instytucji albo dziedzinie. Interfejs takich uniwersalnych repozytoriów powinien być dostępny w kilku językach.

3.3. Otwarte repozytoria powinny pozyskiwać środki na pobieranie zasobów z innych repozytoriów oraz na wtórne ich deponowanie.

Badacze, którzy muszą składać swoje prace do więcej niż jednego repozytorium powinni robić to tylko raz. Jeśli to możliwe, repozytoria instytucjonalne powinny oferować możliwość przenoszenia materiałów do repozytoriów dziedzinowych wyznaczonych przez autora (np. arXiv, PubMed Central, SSRN) oraz powinny móc pozyskać kopie publikacji własnych pracowników zdeponowane w repozytoriach dziedzinowych (chodzi o wymianę zasobów między repozytoriami).

3.4. Otwarte repozytoria powinny udostępnić autorom informacje o pobieraniu, wykorzystaniu ich prac oraz cytowaniach. Zasoby powinny być także dostępne dla alternatywnych elektronicznych narzędzi mierzących wpływ i oddziaływanie artykułu na inne prace. Wydawcy czasopism powinni postępować w ten sam sposób, niezależnie od tego, czy ich czasopisma są publikowane w modelu otwartego dostępu czy nie.

Repozytoria powinny wymieniać między sobą te dane w standardowych formatach, umożliwiając na przykład autorom zdobycie informacji o liczbie pobrań artykułu zdeponowanego w kilku repozytoriach. Żaden autor ani żadne repozytorium nie powinno blokować ponownego zdeponowania treści w innych repozytoriach tylko dlatego, by mierzyć lub zwiększać ruch na stronie.

3.5. Uczelnie oraz instytucje finansujące powinny pomagać autorom płacić rozsądne koszty w czasopismach opartych o model „płatnego otwartego dostępu” oraz poszukiwać podobnych rozwiązań dla finansowania modeli czasopism publikujących bez pobierania pieniędzy.

W obu przypadkach instytucje te powinny wymagać uwolnienia tekstu w modelu otwartego dostępu libre, w oparciu o otwarte licencje z preferencją na licencję CC-BY albo ekwiwalentną, jako warunku udzielenia finansowania.

Wspieranie recenzowanych czasopism otwartych w opisany powyżej sposób powinno być najwyższym priorytetem dla zaoszczędzonych kwot w momencie anulowania lub zmiany warunków subskrypcji na czasopisma.

Wspieranie recenzowanych czasopism OA może być szczególnie ważne dla tych tytułów, które mają ograniczoną liczbę czytelników, koncentrujących się tematycznie na przykład na lokalnym prawie małych krajów, czy ukazujących się w lokalnym języku albo dla takich, w których pobieranie opłaty za publikację byłoby niewłaściwe, np. czasopismach przeglądowych, publikujących autorskie recenzje innych prac.

3.6. Jeśli czasopisma oparte o subskrypcję albo niespełniające warunków OA zezwalają na samoarchiwizację albo zdeponowanie treści w otwartych repozytoriach, to powinny precyzyjnie opisać zakres zezwoleń – w sposób zrozumiały zarówno dla ludzi jak i dający się odczytać maszynowo i z zastosowaniem otwartego standardu zapisu. Zapis powinien zawierać informację o wersji, która może być zdeponowana, o zezwolonym momencie zdeponowania oraz licencji, które mogłyby zostać dołączone do depozytu.

3.7. Otwarte repozytoria powinny dostarczać narzędzi, które są obecnie dostępne za darmo, aby konwertować depozyty z formatu PDF na formaty pozwalające na odczyt maszynowy, takie jak XML.

3.8. Instytucje badawcze oraz finansujące badania, powinny wspierać rozwój oraz utrzymanie narzędzi, katalogów czy zasobów niezbędnych dla rozwoju i utrzymania modeli otwartych.

Lista niezbędnych narzędzi będzie zmieniała się w czasie, ale już dziś zawiera ona: repozytoria i czasopisma OA; wolne i otwarte oprogramowanie dedykowane zarówno dla repozytoriów, jak i publikacji czasopism; narzędzia służące do pozyskiwania tekstu oraz danych (data mining); katalogi czasopism i repozytoriów otwartych; katalogi polityk instytucjonalnych; spisy dostawców otwartych licencji; usługodawców zabezpieczających zasoby i opiekujących się nimi na bieżąco; usług linkujących

i odsyłających (cross-linking) oraz utrzymujących trwałe adresy URL (persistent URL) a także wyszukiwarek.

Instytucje badawcze powinny również wspierać ustanowienie światowych, otwartych standardów dla metadanych oraz zapytań (queries), które wydawcy oraz repozytoria mogłyby implementować tak, by otwarte zasoby stały się łatwe do wyszukania, pobrania oraz wykorzystania.

3.9. Powinniśmy wszyscy rozwijać i wykorzystywać narzędzia umożliwiające pobieranie bibliografii załącznikowych, przypisów i cytowań z literatury naukowej. Informacje o tym, kto kogo cytował, są w domenie publicznej i powinny być otwarte w standardowych formatach umożliwiających ich użycie, powtórne wykorzystanie i analizę. Pomaga to badaczom oraz instytucjom naukowym w identyfikowaniu istniejącej literatury przedmiotu nawet wtedy, gdy nie mają do niej dostępu oraz w rozwijaniu nowych metod pomiaru wykorzystania i oddziaływania treści.

Wzywamy wszystkich wydawców do współpracy i podjęcia wysiłku w tym zakresie.

Rekomendujemy rozwój infrastruktury pozwalającej gromadzić literaturę referencyjną przez wydawców, autorów, ochotników, zewnętrznych przedsiębiorców bądź przez samo oprogramowanie, jak również tam, gdzie dane te mogą być składowane w celu otwartej dystrybucji.

3.10. Powinniśmy wspomagać gromadzenie, porządkowanie i rozpowszechnianie otwartych metadanych zarówno starszych, jak i nowych publikacji w standardowych formatach, uwzględniając także publikacje niespełniające warunków otwartego dostępu.

3.11. Wydawcy naukowemu potrzebują infrastruktury dla sieciowania (cross-linking) i utrzymywania trwałych adresów URL, opartej na otwartych standardach, dostępnej bezpłatnie i wspierającej łączenia oraz przypisywania na dowolnych poziomach szczegółowości, na przykład na poziomie akapitu, ilustracji lub stwierdzenia.

3.12. Rekomendujemy dalszy rozwój otwartych standardów zapewniających interoperacyjność, jak również narzędzi implementujących te standardy w czasopismach i repozytoriach otwartych.

3.13. Zachęcamy do eksperymentowania z różnymi sposobami postrecenzowania publikacji oraz do badań nad ich skutecznością.

Otwarty dostęp realizowany za pośrednictwem repozytoriów, czasopism i książek powiązany jest z tradycyjną formą recenzowania ich przed drukiem, ale OA nie zakłada stosowania określonej formy recenzji naukowej. Rekomendujemy eksperymentowanie z recenzowaniem dokonywanym po opublikowaniu pracy nie dlatego, że taki system może być lepszy (choć to możliwe), ale ponieważ można zredukować opóźnienia zanim nowe prace staną się otwarte, jak również zmniejsza się koszt wykonania pierwszego egzemplarza.

3.14. Zachęcamy do eksperymentowania z nowymi formami tekstów naukowo-badawczych: "artykułami" i "książkami", w których tekst może być integrowany z danymi badawczymi, multimediami, kodem wykonywalnym, literaturą przedmiotu czy komentarzami użytkowników.

Zachęcamy do eksperymentów w zakresie lepszego wykorzystania mediów cyfrowych oraz sieci działających na rzecz badań.

Zachęcamy do eksperymentów z lepszym wykorzystaniem możliwych dróg, gdzie otwartość likwiduje bariery dostępu zarówno dla maszyn, jak i czytelników.

Zachęcamy do wykorzystania otwartych standardów i formatów, by wspierać użycie oraz badania ich efektywności.

4. Rzecznictwo i koordynacja

4.1. Powinniśmy intensywniej działać w kierunku uświadomienia wydawcom, redaktorom, recenzentom i badaczom, jakie są normy etyki zawodowej w modelu publikacyjnym opartym na otwartym dostępie. Szczególnie jeśli chodzi o licencjonowanie, przebieg procesu wydawniczego, zabieganie o artykuły, ustalanie praw własności oraz operowanie opłatami. Redaktorzy, recenzenci i badacze powinni od nowa przeanalizować możliwości współpracy z wydawcami i czasopismami w oparciu o normy etyki zawodowej. W przypadku, gdy wydawcy nie spełniają norm, powinniśmy w pierwszej kolejności pomóc im je poprawić.

Jednym ze sposobów oceny i rozpoznania nowego bądź nieznanego wydawcy czy czasopisma OA, jest sprawdzenie go na liście stowarzyszenia Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA) oraz przyjrzenie się kodeksowi postępowania tej organizacji. Członkowie stowarzyszenia są weryfikowani zgodnie z zasadami OA. Skargi na wydawców będących członkami OASPA i sugestie odnośnie do ulepszenia zasad ich postępowania należy wysyłać do stowarzyszenia.

Sugerujemy, by wszyscy otwarci wydawcy i redakcje czasopism stosowali rekomendowane przez OASPA dobre praktyki bądź starali się o członkostwo w tym stowarzyszeniu, co pociąga za sobą ocenę praktyk własnych i jest okazją do poprawienia ich, o ile jest to potrzebne.

4.2. Powinniśmy opracować wskazówki dla uczelni i instytucji finansujących badania, dotyczące konstruowania polityk otwartego dostępu, w tym rekomendować konkretne warunki, dobre praktyki oraz odpowiedzi na często zadawane pytania.

4.3. Rekomendujemy opracowanie skonsolidowanego źródła informacji, które pozwoli za pomocą najistotniejszych wskaźników i wykresów śledzić rozwój modelu oraz Ruchu Open Access. Informacja ta powinna być regularnie aktualizowana, przy czym należy wyraźnie wskazać jej pochodzenie oraz podać stosowane metody pomiarów.

4.4. Społeczność działająca w Ruchu Open Access powinna częściej się porozumiewać i współpracować. Jeśli jest to możliwe, organizacje oraz działacze OA powinni koordynować swoje działania i komunikację, by skuteczniej wykorzystywać zasoby, minimalizować wysiłki, wzmocnić nasz przekaz i zademonstrować spójność.

Powinniśmy stworzyć lepsze mechanizmy komunikacji i koordynacji.

Powinniśmy poszukiwać wsparcia wśród pracowników uczelni i w prasie akademickiej, jak również czasopismach nienaukowych głównego nurtu. Media zarówno akademickie, jak i inne, są dziś lepiej poinformowane na temat modeli otwartego dostępu do wiedzy niż kiedykolwiek w historii. Otwiera

to możliwość doksztalcenia zainteresowanych grup tematem OA oraz poszukiwania nowych rozwiązań.

4.5. Światowa kampania na rzecz otwartego dostępu do artykułów naukowych powinna bliżej współpracować z podobnymi kampaniami działającymi na rzecz dostępu do książek, rozpraw doktorskich, habilitacyjnych, surowych badań, danych rządowych, materiałów edukacyjnych czy kodów źródłowych.

Powinniśmy zadbać o współpracę z pokrewnymi inicjatywami dotyczącymi tematów być może nie tak bezpośrednio powiązanych z nauką, takich jak: reforma praw autorskich, dzieła osierocone, zabezpieczenie zasobu cyfrowego, digitalizacja druków, polityka oparta na faktach, wolność wypowiedzi, rozwój bibliotek, działalność wydawnicza, recenzowanie naukowe czy media społecznościowe.

Powinniśmy poszukiwać metod wzmocnienia, wsparcia poszczególnych głosów, gdy bronią one wspólnych zasad.

4.6. Powinniśmy jaśniej artykułować swoje racje, popierając je dowodami, tak by docierać do większych grup interesariuszy z następującymi prawdy na temat otwierania dostępu do nauki:

Otwarty dostęp przynosi korzyści badaniom i naukowcom, podczas gdy brak otwartego dostępu stanowi utrudnienie.

Otwarty dostęp do wyników badań prowadzonych za publiczne pieniądze przynosi korzyści podatnikom i generuje zwrot nakładów na badania. Są to korzyści zarówno natury ekonomicznej, jak i naukowej czy edukacyjnej.

Otwarty dostęp wzmacnia społeczne znaczenie badań, a polityka otwartego dostępu potwierdza społeczną wartość instytucji badawczych oraz finansujących badania.

Koszty otwartego dostępu do nauki można odzyskać z obecnego systemu komunikacji naukowej bez generowania dodatkowych kwot.

Model otwartego dostępu do nauki jest spójny z prawem autorskim na całym świecie, a przy tym zapewnia zarówno czytelnikom, jak i autorom więcej praw, niż mają oni w ramach tradycyjnych umów wydawniczych.

Model otwartego dostępu sprzyja utrzymaniu najwyższych standardów jakości.

Przekład dokonany przez działaczy Koalicji Otwartej Edukacji oraz sympatyków ruchu otwartego dostępu w Polsce we wrześniu 2012 roku: Bożena Bednarek-Michalska, Alek Tarkowski, Jarosław Lipszyc, Kamil Śliwowski, Klaudia Grabowska, Kuba Danecki, Paweł Kozioł, Paweł Szczęsny, Grzegorz D. Stunża, Dorota Szkodzińska.

